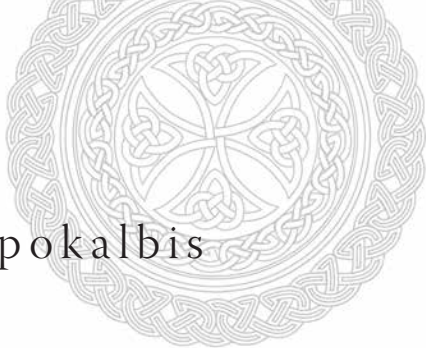

1

Sutrikdytas pokalbis

PIRMASIS JUOS UŽUODĖ ŠUO. Buvo tamsu, tad Ijanas Murėjus greičiau pajuto, nei pamatė, kaip Rolas, staiga kilstelėjęs galvą, pastatęs ausis, prigludo jam prie šlaunies. Uždėjęs šuniui ant sprando ranką pajuto pasisiaušusius gaurus.

Jiedu vienas kitą taip puikiai perprato, kad jis net nepagalvojo apie žmones, bet kita ranka kaipmat sugniaužė peilį; gulėjo net nekrusteldamas. Įtempęs ausis klausėsi.

Miške nė garso, priešaušris, tylu ir ramu kaip bažnyčioje, pažeme nelyg smilkalai iš lėto kilo rūkas. Ijanas buvo atsigulęs ant nuvirtusio milžiniško tulpmedžio kamieno; nors ropinėjantys po kūną vėdareliai ir kuteno, vis geriau nei besiskverbianti nuo žemės drėgmė. Tebelaikydamas ranką ant šuns sprando laukė, bene ką išgirs.

Rolas beveik negirdimai urzgė – jo virpesiai keliavo Ijano ranka, išjudindami visus iki vieno kūno nervus. Miegoti nemiegojo – pastaruoju metu retai kada naktį sudėdavo bluostą, tik tykiai gulėjo, spoksodamas į dangaus skliautą, pasinėręs į įprastus ginčus su Dievu. Dabar, Rolui krustelėjus, ramybė išdulkėjo. Dunksinčia širdimi lėtai nuleido kojas nuo sutrūnijusio kamieno ir atsisėdo.

Rolas įsitempęs tebegulėjo, bet staiga pasuko galvą kažko nematomo pusėn. Naktis be mėnesienos, ryškėjo tik tamsios medžių apybrėžos ir šiūruojantys nakties šešėliai, daugiau nieko.

Tuomet jis išgirdo. Kažkas ėjo. Kažkur toli, bet artinosi. Atsistojęs patyliukais nusliūkino į tamsumą po kėniu. Caktelėjo liežuviu, ir Rolas atsekė paskui, tyliai kaip vilkas – juk jis iš vilkų padermės.

Traukiantys žvėrių taku vyrai nemedžiojo.

Baltieji. Visa tai buvo keista, gerokai keista. Ijanas jų nežiūrėjo, bet ir nereikėjo; dėl to garso nekilo abejonių. Indėnai nekeliaudavo patyliukais, o kalniečiai, tarp kurių jis gyveno, mišku gebėjo slinkti nelyg šmėklos. Metalas, štai kas keista. Girdėjosi tarškant pakinktai, sagos, sagtys ir šautuvų vamzdžiai.

Jų gyvas galas. Jie jau tiek prisiartino, kad buvo justi smarvė. Stengdamasis geriau užuosti Ijanas užsimerkė ir atkišo nosį.

Jie gabenosi kailius. Dabar jis aiškiai atpažino išdžiūvusio kraujo kvapą, kuris veikiausiai išjudino Rolą. Viena aišku – tai ne medžiotojai, jų pernelyg daug. Kilpininkai vaikšto po vieną arba dviese.

Vyrai nuskurę, dvokiantys. Ne medžiotojai ir ne kilpininkai. Šiuo metų laiku takai lengvai praeinami, galima pasiekti bet kurią vietą, bet nuo jų atsidadė alkui. Ir prasto gėrimo prakaitu.

Jie kėblino jau visai netoliese, gal per kokias dešimt pėdų nuo jo. Rolas negarsiai šnirpštelėjo, Ijanas spustelėjo jam sprandą, nors vargu ar einantys būtų išgirdę – jie patys kėlė pernelyg daug triukšmo. Skaičiuodamas žingsnius Ijanas aiškiai girdėjo gertuvių ir kulku dėžių bumpsėjimą, aimanas, kad nutrynė pėdas, ir sunkius atodūsius.

Veikiausiai kokie dvidešimt trys vyrai ir mulas – ne, du mulai, girgzdėjo prikrauti krepšiai, sunkiai, tarytum skūsdamiesi, dūsavo nešuliais apkrauti gyvuliai. Vyrai nė nebūtų jų aptikę, bet ūmai oro gūsis užnešė mulams Rolo kvapą. Tamsą perskrodė gyvulio bliovimas ir staiga visi sujudo sukruto, suskato išgastingai šūkauti. Ijanas, lydimas revolverių kulku, pasileido į kojas.

*A Dhia!** Ūmai kažkas pokštelėjo jam į galvą ir jis krito vietoje kniūbsčias. Nušovė?

Ne. Rolas įnirtingai kyščiojo drėgną snukį jam ausin. Galva dūzgė tarytum bičių avilyms, o akyse šmėkščiojo ryškūs šviesos blyksniai.

– Bėk! *Ruith!* – riktelėjo, stumdamas Rolą šalin. – Bėk iš čia!

Šuo cypčiodamas delse. Ijanas nematė, bet juto, kaip šalia trypcioja didelis kūnas, nesumodamas, ką daryti; pabėgėja kelis žingsnius ir grįžta.

– *Ruith!* – vėl suriko Ijanas. Vydamas šunį kilstelėjo keturpėsčias, kol galiausiai šuo, įpratęs daryti, kas liepiama, pakluso ir nurisnojo.

Pačiam sprukti nebebuvo kada, net jei ir būtų turėjęs jėgų. Krito kniūbsčias, pašėlo įnirtingai raustis rankomis ir kojomis tarp minkštų papuvusių lapų.

Ūmai kažkieno pėda smigtelėjo jam tarp menčių, bet šūksnį, ištrūkusį iš gerklės, nuslopino drėgnų lapų paklotė. Niekis, vis tiek tie vyrai patys šūkalojo. Tas, kuris užlipo ant jo, nė nepastebėjo, nes lėkė strimgalviais, ištiktas panikos, veikiausiai pamanė, kad užkliuvo už sutrūnijusio medžio kamieno.

Šaudymai apretėjo. Ijanas lyg per miglą susivokė įbedęs veidą į žemes, skruostus vilgė drėgmė, nosį dilgino salsvas supuvusių lapų dvokas, jautėsi lyg visiškai girtas, viskas aplinkui lėtai sukosi. Galva nelabai sopėjo, pirmasis skausmo šuoras praėjo, tačiau atrodė, kad neįstengs jos net kilstelti.

Šmėkštelėjo mintis – jei čia numirtų, niekas nerastų. O kaip mama – taip ir nežinotų, kas jam nutiko.

* Dieve! (*Geily k.*)

Prorečiais tebegirdimi šūkšmai tolo. kažkas vis dar rėkavo, bet, regis, tai buvo įsakymai. Jie baldinosi tolyn. Sukirbėjo mintis – o gal reikėtų šūktelti? Jei pamatys, kad jis baltasis, gal padės. O gal ir ne.

Taip ir gulėjo nejudėdamas. Arba jis miršta, arba ne. Jei miršta, vis tiek niekas neišgelbės. Jei taip, niekieno pagalbos ir nereikia.

Ką gi – prisiprašiau? – pamanė, prisimindamas, ką kalbėjo su Dievu, ramiai gulėdamas ant tulpmedžio kamieno ir spoksodamas viršun į dangaus platybes. *Še tau ir atsakas. Nė nenumaniau, kad taip greit atsiliepsi.*

2

Olandų trobelė

1773 m. kovas

KAD NETOLIESE BUVO TROBELĖ, niekas ir nenutuokė, tik Kenis Lindsis, eidamas prie upelio, pastebėjo ugnį.

– Visai jos nesimatė, – kartoją kaip užsuktas bene šeštą kartą. – Žiūriu, tamsoj kažkas žiba. Kad taip dieną – nieku gyvu nebūčiau pamatęs. – Jis persibraukė veidą drebančia ranka, negalėdamas atitraukti akių nuo pamiškėje gulinčių lavonų. – Mak Duvai, čia laukinių darbas? Nenuskalpuoti, bet kas žino...

– Ne. – Džeimis suodina skepetėle švelniai uždengė pamėlusį mergytės, kuri taip ir mirė atviromis akimis, veidą. – Jų nenušovė, nesužalojo. Juk matei nešdamas?

Lindsis užsimerkęs papurtė galvą ir konvulsiskai sudrebėjo. Nors pavasario diena buvo vėsi, o saulė jau krypo į vakarus, vyrai stovėjo išpilti prakaito.

– Nežiūrėjau, – tik tiek pratarė jis.

Mano rankos buvo šaltos it ledas, kaip ir sustingęs moters lavonas, kuri apžiūrinėjau. Mirė daugiau kaip prieš dieną; tiksliau pasakyti neįmanoma, kūnai atšalę, suglebę, bet čia kalnai, oras pavasarij vėsus, tad jie dar nepradėję pūti.

Negiliai įkvėpiau. Oras atsidavė aitriais degėsiais. Šen bei ten tebesmilko apanglėjusios trobikės liekanos. Akies kampučiu pastebėjau, kaip Roderis, paspyręs rąstą, pasilenkė ir pakėlė nuo žemės kažkokį daiktą.

Dar gerokai prieš auštant į mūsų duris pasibeldė Kenis ir išvertė iš šiltų patalų. Nors ir žinojom, kad niekuo nebepadėsime, atskubėjom kuo greičiau. Kartu atėjo ir keli Freizerio gūbrio nuomininkai. Dabar Kenio brolis Evanas stovėjo po medžiais su Fergiusu ir Roniu Sinkleriu, tyliai kalbėdamiesi geiliškai.

– Nenučiuoki, Sassenach, kas čia galėjo nutikti? – Prie manęs suraukęs antakius pritūpė Džeimis. – Aniems, po medžiais. – Ir smakru rodydamas į lavoną priešais mane pridūrė: – Kas ištiko šitą nabagė, ko gero, aišku.

Ilgas moteriškės sijonas plevėsavo vėjyje, atidengdamas ištišusias plonas pėdas, apautas odinėmis klumpėmis. Ilgos rankos sudribusios prie

šonų. Buvusi aukšta, bet ne tokia kaip Briana, pamaniau, ir akys kažkaip nevalingai nukrypo – kur ten ryškūs mano dukters plaukai, šviečiantys tarp šakų laukymės pakrašty.

Užtraukiau viršun moteriškės prijuostę, pridengiau jai galvą ir viršutinę kūno dalį. Rankos raudonos, nuzulintais nuo sunkaus darbo krumpliais, nuospaudų pritrintais delnais, bet pati liekna, šlaunys standžios, tad greičiausiai neperkopsi trisdešimties, o gal ir gerokai jaunesnė. Nepasakytum, kad graži.

Papurčiau galvą ir dusliai pratariau:

– Kažin ar ji sudegė. Ir kojos, ir pėdos sveikos. Turbūt įkrito į ugniakurą. Plaukai pagavo liepsną, užsiliepsnojo pečiai. Gal paskui nuvirto prie sienos ar kamino ir žemiau liepsnos neužgriebė.

Neatitraukdamas akių nuo moters lavono Džeimis lėtai linktelėjo.

– Na, labai gali būt. O nuo ko gi mirė kiti, Sassenach? Jie tik vos apdegę, ne tiek, kiek moteriškė. Veikiausiai buvo negyvi dar prieš užsiliepsnojant trobai, kitaip juk būtų išbėgę. O gal juos pribaigė kokia mirtina liga?

– Kažin. Pala, apžiūrėkim darsyk.

Iš lėto ėjau palei lavonų uždengtais veidais eilę, prie kiekvieno pasilenkdama, nutraukdama maršką ir įsižiūrėdama. Ligų, kurios kaipmat pribaigtų žmogų, buvo begalės – paprasčiausias viduriavimas nuvarys žmogų į kapus per parą, jei po ranka nebus antibiotikų ir jis negaus skysčių, ar per burną, ar per tiesiąją žarną.

Tokių dalykų buvau prisiziūrėjusi pakankamai, tad atpažinti juokų darbas; pasakytų bet kuris gydytojas, o aš juk gydžiau žmones daugiau nei dvidešimt metų. Šiame šimtetyje šen bei ten pamatydavau tokių susirgimų, su kokiais nesusidūriau savajame, – ypač daug siautėjo baisių parazitinių ligų, vergų atvežtų iš tropikų, tačiau šiuos vargšus žmogelius priveikė ne parazitai ir ne jokia kita man žinoma liga – matytusi pėdsakai.

Visus lavonus – apdegusią moteriškę, gerokai vyresnę moteriškę ir tris vaikus – Kenis aptiko supleškėjusioje troboje. Dar spėjo išvilkti juos laukan prieš įgriūvant stogui, o tada nulėkė kviestis pagalbos. Jie mirė prieš užsidegant namui; visi greičiausiai tuo pačiu metu, ir, ko gero, paskui, moteriškei parvirtus ant židinio, ugnis išsiplėtė.

Suguldėme nelaimėlius vieną šalia kito po milžiniškos eglės šakomis, ir vyrai netoliese ėmėsi kasti kapo duobę. Briana, nulenkusį galvą, stabtelėjo prie mažiausios mergytės. Kai priėjusi prie mažučio kūnelio atsiklaupiau, ji priklaupė priešais.

– Kas gi čia įvyko? – tyliai paklausė. – Jie nusinuodijo?

Nustebusi pakėliau į ją akis.

– Ko gero, taip. O kodėl tu taip pagalvojai?

Ji mostelėjo galva į pamėlusį veidą. Pabandė užmerkti jai akis, bet šios pūpsojo, virsdamos iš po vokų, mergytė, rodės, spoksojo siaubingai išsigandusi. Neryškūs smulkučiai bruožai iškreipti agonijos, lūpų kampučiuose likę vėmalų.

– Juk mokėmės iš „Mergaičių skaučių vadovo“, – atsakė Briana. Žvilgtelėjo į vyrus, bet jie darbavosi tolėliau, tad mūsų negirdėjo. Burna sutrūkciojo, ji nukreipė žvilgsnį į šoną. – „Niekados nevalgykit jokių nepažįstamų grybų“, – prisiminė, kas buvo parašyta. – „Yra begalės nuodingų grybų, o atskirti, kur koks, tegali žinovai.“ Rodžeris rado – kelmais auga prie to rąsto.

Drėgnos, mėsingos, rusvos kepurėlės, išmargintos baltomis karpomis, atsikišusiais lakšteliais, ištįsusiais kotais, tokiais blyškiais, kad eglės paunksnėje atrodė beveik fosforescuojantys. Pažiūrėti visai gražūs, nė nepagalvotum, kad gali būti nuodingi.

– *Panther toadstools*, – suburbėjau sau po nosimi ir atsargiai paėmiau vieną iš jos delno. – *Agaricus pantherinus* – taiklus pavadinimas. *Pantherinus* – nes nunuodija akimoju, kaip užpuolusi pantera.

Brianos dilbio oda pašiorpo, švelnučiai raudonai auksiniai gyvaplaukiai pasistojo. Ji ištiesė ranką ir sviedė likusius šungrybius ant žemės.

– Kokiam sveiko proto žmogui gali ateit į galvą valgyti musmires? – nusistebėjo ji, nusivalydama į sijoną virpančią ranką.

– Tam, kuris nežino. Gal labai išalkę buvo, – sumurmėjau.

Paėmusi mergytės ranką perbraukiau per smulkučius dilbio kaulėlius. Pilvukas išsipūtęs, nežinia, ar dėl prasto maisto, ar jau po mirties, aštrūs raktikauliai styrojo nelyg dalgio ašmenys. Visi kūnai buvo liesi, nors nepasakysi, kad nualinti bado.

Pažvelgiau į kalnus, išvogtus gilių mėlynų šešėlių. Dar per anksti ieškoti maisto kalnuose, bet juk miške maisto apščiai – žinoma, tiems, kurie išmano.

Priėjęs Džeimis priklaupė šalimais ir švelniai uždėjo man ant nugaros savo stambią plaštaką. Nors buvo šalta, jo kaklu varvėjo prakaito srovelė, vešlūs variniai plaukai ties smilkiniais patamsėję.

– Jau iškasėm, – pratarė pusbalsiu, tarsi nenorėdamas išgąsdinti vaiko. Žiūrėdamas į grybus pridūrė: – Tai ji nusinuodijo?

– Turbūt nusinuodijo, visi. Gal kas žino, kas jie tokie buvo?

Jis papurtė galvą.

– Ne anglai, nes drabužiai kitokie. Vokiečiai tikrai būtų gyvenę Seileme, tie žmonės gyvena klanais, nelinkę kurtis pavieniui. Šie gal buvo olandai. – Jis mostelėjo galva į drožtas iš medžio senutės klumpes, suskilinėjusias, įjuodusias nuo ilgo avėjimo. – Nieko neliko, nei kokių knygų, nei raštelių, jei išvis jų būta. Kokia pavardė, kas jie, nors...

– Jie ne per seniausią čia apsigyveno, – pasigirdo žemas, gergždžiantis balsas.

Rodžeris prisartinęs pritūpė šalia Brianos ir mostelėjo į smilkstancias trobelės liekanas. Netoliese sukastas nedidelis sklypelis daržui, bet po žiemos prasikalę vos keli augalai, švelnūs lapeliai nugeibę, pajuodę nuo vėlyvųjų šalnų. Jokios daržinėlės, nei galvijų, nei mulo ar kiaulių.

– Naujieji emigrantai, – tyliai pratarė Rodžeris. – Ne vergai, nebuvo pratę dirbti ūkyje. Moteriškės delnai pritrinti pūslių, su šviežiais randais.

Pats to nejausdamas savo plačia plaštaka jis trynė kelį per naminę drobę; dabar jo delnai buvo suragėję kaip ir Džeimio, nors kadaise buvo mokslininkas; puikiai prisimenu, kaip įdiržo delnai bedirbant.

– O jeigu jų artimieji liko Europoje... – sumurmėjo Briana. Suglosčiusi mažylei ant kaktos šviesius plaukučius vėl uždengė veidą skepeta. Pastebėjau, kaip sujudėjo gomurys jai nuryjant seiles. – Jie taip niekad ir nesužinos, kas jiems nutiko.

– Nesužinos, – Džeimis staigiai atsistojo. – Sakoma, kad Dievas saugo kvailius, bet, man rodos, net ir pats Visagalis kartais netenka kantrybės.

Jis apsisuko ir mostelėjo Lindsio ir Sinklerio pusėn.

– Ieškokit vyro, – paliepė Lindsiui.

Visi sužiuro į jį.

– Vyro? – Rodžeris nusmeigė žvilgsniu degėsius. Staiga susivokė. – Na, taip, o kas gi surentė trobelę?

– Moterys galėjo pastatyti, – kilsteldama smakrą tarė Bri.

– *Tu* galėtum, taigi, – pasakė jis, ir burna, dirstelėjus į mane, sutrūkčiojo.

Briana priminė Džeimį ne vien gyviu, ji buvo šešių pėdų ūgio ir paveldėjo iš jo stiprias rankas bei kojas.

– Gal jos ir galėjo, bet nestatė, – tarė Džeimis.

Jis mostelėjo galva trobelės liekanų pusėn, kur riogsojo keli apdegę baldeliai. Man žiūrint pūstelėjo vakarinis vėjas, ir taburetės šešėlis triukšmingai sukrito į pelenus, ant žemės tarsi šmėklos pasklido šuorai anglių ir suodžių.

– Kodėl nestatė? – atsistočiau ir žiūrėdama į trobelę nužingsniauau Džeimiui pavymui.

Po teisybei, iš trobelės nieko nebelikę: stūksojo židinio kaminas, stirksojo dantytos sienos, apanglėję balkiai sukritę nelyg šiaudai.

– Nėra metalo, – atsakė jis, rodydamas į aprūkusį židinį, kur gulėjo suskilusios nuo karščio katilo liekanos. – Jokių puodų, o jie sunkūs, neišsitempsi laukan. Nei įrankių, peilio ar kirvio, bet žmogus, surentęs trobą, juos turėjo.

Iš tiesų – rąstai neobliuoti, bet galuose aiškiai matyti, kad darbuotasi kirviu.

Rodžeris, suraukęs kaktą, pakėlė ilgą pušies šaką ir ėmė žarstyti nuodėgulus. Kenis Lindsis ir Sinkleris, paraginti Džeimio rasti vyrą, šniukštinėjo miške. Su jais nuėjo ir Fergiusas. Evanas Lindsis, jo brolis Murdas ir Makgilivrėjai suskato rinkti akmenų antkapiui.

– Jei vyras buvo – negi paliko moteris vienas su vaikais? – sumurmėjo Briana, nukreipdama žvilgsnį nuo tėvo į gulinčius lavonus. – Gal ta moteriškė pamanė, kad vieni neišgyvens? Todėl ir pati nusinuodijo, ir vaikus nutrucijo, kad tik netektų ilgai kankintis ir galiausiai mirt iš šalčio ir bado.

– Išėjo ir išsinešė visus įrankius? Dievulėli, vargu, – persižegnojau, labai tuo abejodama. – Juk jos galėjo kur nors eit, pasiprašyt pagalbos, net ir su vaikais... Sniegas beveik nutirpęs.

Tik aukščiausios kalnų viršūnės švytėjo sniegu, ir nors takai bei šlaitai buvo drėgni, žemė pažliugusi, tačiau po kokio mėnesio tikrai būtų galima keliauti.

– Radau vyrą! – ūmai nutraukė mano mintis Rodžeris. Atsikrenkštęs neįprastai ramiu balsu pratarė: – Štai. Štai čia.

Nors jau gulė sutemos, bet pastebėjau, kaip jis išbalo. Nieko keisto: susirietusi žmogysta, kurią jis atkasė iš po apanglėjusių lentų, kur stovėjo siena, buvo tokia klaiki, kad visi nusterom. Apanglėjęs, rankas atkišęs boksininko poza – taip visada žmonės miršta gaisre, – sunku pasakyti, ar tie palaikai vyro, nors aš vis dėlto pamaniau, kad čia tikrai ne moteris.

Aptarinėjant atrastą lavoną staiga iš miško pusės pasigirdo šūksnis.

– Milorde, radom juos!

Pakėlę akis išvydome pamiškėje mojuojantį Fergiusą.

Juos. Taigi šįsyk aptiko du vyrus. Lavonai gulėjo medžių pavėnėje, vienas atstu nuo kito. Ir abu, mano manymu, greičiausiai taip pat nusinuodiję.

– Šis tikrai ne olandas, – purtydamas galvą vis kartojo Sinkleris, bene kokį ketvirtą kartą.

– O gal ir olandas, – suabejojo Fergiusas. Pasikrapštęs nosį kairės rankos kabliu pridūrė: – O šitas indėnas?

Vienas lavonas ištis buvo juodaodžio. Antras baltasis, bet abu vilkėjo nudrengtais naminės drobės marškiniais ir bridžiais, be švarkų, nors buvo šalta. Ir abu basi.

– Ne, – papurtė galvą Džeimis, ranka nevalingai patvindamas savuosius bridžius, tarsi norėtų atsikratyti prisilietimo prie mirusiųjų. – Barbuodoje olandai laiko vergus, bet šie ne vergai, maitinasi kur kas geriau nei anie, – smakru parodė į moterų ir vaikų lavonus. – Jie čia negyveno. Be to...

Mačiau, kaip jis įsistebeilijo į vyro pėdas. Nusėtos nuospaudomis, švarios, tik ties kulkšnimis kiek aplipusios purvu. Juodaodžio padai gelsvai

rausvi, tarpupirščiuose jokio purvo. Šiedu vyrai vaikščiojo ne basi, tatai buvo aišku kaip dieną.

– Tai gal čia buvo ir daugiau vyrų? Kai šiedu mirė, sėbrai nuavė jiems batus – turbūt ir dar kokio gero nusigvelbė, – praktiškai svarstė Fergusas, rodydamas sudegusios trobelės pusėn, – ir išsinešdino.

– Gal ir taip. – Džeimis suraukė lūpas.

Jo žvilgsnis iš lėto slinko pažeme. Kiemas ištryptas žmonių kojų, pavasarinė žolė išmindyta, viskas apnešta plėnimis ir apanglėjusiais medgaliais. Nusiaubta tarytum begemotų kaimenės.

– O, kad čia būtų jaunėlis Ijanas. Geresnio seklio nė su žiburiu nerasi; jis turbūt pasakytų, kas čia nutikę. – Linktelėdamas miško pusėn, kur gulėjo tiedu lavonai, pridūrė: – Kiek čia žmonių būta ir kokia kryptim jie galėjo išsinešinti.

Džeimis taip pat nebuvo prastas pėdsekys. Bet temo labai greitai. Netgi čia, laukymėje, kur stovėjo trobelė, sutemos gaubė vis labiau, tamsa po medžiais tirštėjo, sunkėsi kaip aliejus per suniokotą žemę.

Jis nukreipė žvilgsnį į horizontą, kur leidžiantis saulei debesų juostos spindo auksiniais ir rausvais atšvaitais, ir papurtė galvą.

– Užkaskit ir jųdesim.

Liko dar vienas niūrus atradimas. Sudegęs vyras mirė ne liepsnose ir ne nuo šungrybių. Mūsų vyrams pakėlus apanglėjusį lavoną iš jo iškrito kažkoks mažas, bet sunkokas daiktas. Briana pakėlė jį ir patrynė prijuostės krašteliu.

– Man rodos, šitą jie pražioptojo, – niūriai pratarė. Ten buvo peilis, peilio ašmenys. Medinių kriaunų nebelikę nė žymės, ašmenys nuo ugnies išsikraipiusios.

Užgniauzusi kvapą nuo aitraus, tiršto sudegusios mėsos dvoko, pasilenkiau prie lavono ir atsargiai apžiūrėjau krūtinės ląstą. Ugnis sunaikina daug, bet kartais išlieka keisčiausių dalykų. Tarp šonkaulių gana aiškiai matėsi trikampė žaizda.

– Jį nudūrė, – pasakiau, nusivalydama į prikyštę suprakaitavusias rankas.

– Jie užmušė jį, – išmeigdamą į mane akis pridūrė Bri. – Ir tada jo žmona... – ji žvilgtelėjo į gulinčią ant žemės jaunesnę moteriškę, jos galva buvo uždengta prijuoste. – Išvirė grybų ir visi susėdę privalgė... kartu su vaikais.

Laukymėje buvo tylu, tik toli, kalnuose, čiulbėjo paukščiai. Krūtinėje skausmingai daužėsi širdis. Šaukėsi keršto? Ar tiesiog iš nevilties?

– Na, gal ir taip, – pusbalsiu pratarė Džeimis. Jis pasilenkė ir suėmė drobės, ant kurios buvo paguldytas vyro lavonas, krašelį. – Sakykim, čia įvyko nelaimingas atsitikimas.

Olandą ir jo šeimą suguldėme į vieną duobę, anuodu – į kitą.

Saulei nusileidus pakilo šaltas vėjas ir, vyrams pakėlus moterį, nupūtė jai nuo veido prikyštę. Iš netikėtumo Sinkleriui iš gerklės išstruko prismaugtas šūksnis, jis vos neišmetė jos iš rankų.

Nei veido, nei plaukų nelikę. Iš kūno virš liauno liemens telikę apanglęję nuodėguliai. Galvos mėsa visiškai nudegusi, teliko keistai mažutė, pajudusi kaukolė, iš kurios lengvabūdiškai styrojo dantys.

Vyrai paskubomis paguldė kūną į negilią duobę, šalia suguldė mamą ir vaikus, ir mudvi su Briana ėmėmės statyti nediduką antkapį iš akmenų, senoviniu škotišku būdu, kad paženklintume vietą ir laukiniai žvėrys neištampytų palaikų. Tiedviem basiems vyrams supylėm paprasčiausią kapą.

Kai pagaliau baigėme, visi išbalę, tylūs sustojome prie šviežiai supiltų žemės kauburelių. Rodžeris stovėjo šalia Brianos, saugiai apglėbęs ją per liemenį. Ji nežymiai sudrebėjo, veikiausiai ne nuo šalčio. Jų vaikas, Jemis, buvo gal metais jaunesnis už palaidotą mažylę.

– Mak Duvai, gal tarsi kokį žodį? – kreipėsi į Džeimį Kenis Lindsis, nuo šalčio smaukdamas žemyn ant ausų megztą kepurę.

Buvo mažne visiškai sutemę, tad nesinorėjo gaišti. Mums reikės įsikurti nakvynei, kur nors kuo toliau nuo bjaurios degėsių smarvės, o tamsoje nebus taip jau paprasta. Bet Kenis buvo teisus; juk negalėjom išjoti bent jau be mažo pagarbos ženkle, netarę šiems nelaimėliams atsisveikinimo žodžio.

Džeimis papurtė galvą.

– Ne, tegul Rodžeris Makas kalba. Jei jie buvo olandai, tai lyg ir protestantai.

Kiek ten tos šviesos tebuvo, bet įžiūrėjau, kaip Briana persmeigė tėvą žvilgsniu. Po teisybei, Rodžeris buvo presbiterijonas, taip pat ir Tomas Kristis, bet kur kas vyresnis, ir niūrus jo veidas bylojo, kas turėtų atlikti apeigas. Religija tebuvo viso labo pretekstas, Džeimis nenorėjo suteikti Krisčiui žodžio, visi puikiai tai suprato, žinoma, ir Rodžeris.

Rodžeris atsikrenkštė taip, tarsi drėkštų kartūno skiautę. Jo balsas visados skambėdavo skausmingai, o šįkart prisidėjo dar ir pyktis. Sugavęs įsmeigtą į jį Džeimio žvilgsnį neprieštaraudamas atsistojo kapo priekyje.

Maniau, sukalbės kokią įprastą maldą ar romią psalmę. Tačiau jis prabilo kitaip.

Štai šaukiu dėl neteisybės, bet manęs negirdi; šaukiu iš visos gerklės, bet bausmės kaip nėra, taip nėra. Jis taip užtvėrė man kelią, kad negaliu praeiti, ir apgaubė mano taką tamsybe.

Anksčiau jo balso būta stipraus ir gražaus. Šiandien jis buvo sukrestas, buvusio grožio teliko blankus šešėlis, bet jame glūdėjo tiek daug jėgos ir jis kalbėjo taip aistringai, kad visiems mums teliko nulenkti galvas; visų veidai nuskendo tamsoje.

Jis nuvilko nuo manęs mano garbę ir nuėmė vainiką man nuo galvos. Jis triuškina mane iš visų pusių, išroves mano viltį kaip medį.

Jo veidas nejudėjo, tik akys akimirksniui stabtelėjo ties apdegusiu kelmu, ant kurio olandų šeima kapojo malkas.

Nuo manęs jis atitolino mano brolius, mano pažįstami man visiškai atšalo. Nei manieji giminaičiai, nei artimi draugai manimi nebesirūpina.

Mačiau, kaip trys broliai Lindsiai persimetė žvilgsniais ir gelbėdamiesi nuo šalto vėjo prisislinko arčiau viens kito.

Pasigailėkite manęs, pasigailėkite manęs, bičiuliai mano.

Jo balsas ėmė slopti, po šniokščiančiais medžiais net buvo sunku suprasti.

Nes mane ištiko Dievo ranka.

Briana nežymiai žingtelėjo prie jo, ir jis dar kartą atsikrenkštė, driokstelėjo atsikosėdamas, ištiesdamas kaklą, kad net pasimatė jį sudarkiusios virvės randas.

O, kad mano žodžiai būtų užrašyti! O, kad jie būtų surašyti į knygą! O, kad plaktuko geležimi ir švinu jie būtų amžiams iškalti ant uolos!

Lėtai apžvelgęs visus iki vieno, giliai įkvėpė ir gergždžiančiu balsu tęsė:

Juk aš žinau, kad mano atpirkėjas gyvas, galų gale jis stos žemėje kaip liudytojas, ir net kai liga bus suėdusi mano odą...

Briana nejučiomis suvirpėjo ir nusuko žvilgsnį nuo žemės kauburėlio.

Savo kūnu regėsiu Dievą. Regėsiu jį savomis, o ne kieno kito akimis!

Jis stabtelėjo, ir visi sutartinai sunkiai atsiduso. Bet jis dar nebaigė. Nevalingai susirado Bri ranką ir stipriai ją suėmė. Paskutinius žodžius ištare beveik pats sau, jam jau nelabai rūpėjo, ar kas išgirs.

Tad patys bijokitės kalavijo, nes pyktis nusipelno kalavijo bausmės, idant žinotumėte, kad yra kam teisti.

Aš sudrebėjau, ir Džeimio ranka, šalta, bet tvirta, apsvijio manąją. Pažvelgė į mane, mudviejų akys susitiko. Puikiai žinojau, kas jo galvoje.

Jis galvojo – kaip ir aš – ne apie dabartį, bet apie ateitį. Apie trumpą pranešimą, kuris po trejų metų pasirodys Vilmingtono laikraščio puslapiuose. 1776 metų vasario 13 dieną.

Pranešame liūdną žinią: per didžiulį gaisrą sausio 21-osios naktį žuvo Džeimsas Makenzis Freizeris ir jo žmona Klerė Freizer; supleškėjo ir jų namas Freizerio gūbrio gyvenvietėje. Ponas Freizeris, velionio Hektoro Kamerono, „Tekančiosios upės“ plantacijos šeimininko, sūnėnas, gimė Broch Tuarache, Škotijoje. Kolonijoje buvo gerai žinomas ir didžiai gerbiamas. Vaikų nepaliko.

Iki šiol mintis apie tai pavykdavo nustumti į šoną. Tačiau ateityje, kurios tikriausiai neįmanoma pakeisti, nebus taip lengva. Vis dėlto, kas perspėtas – tas pasiruošęs... ar ne tiesa?

Žvilgsnis nuslydo į akmenų krūvelę ir kūnu perbėgo dar stipresnis šaltukas. Žingtelėjau arčiau Džeimio ir uždėjau antrąją ranką ant jojo. Jis prispaudė ją delnu ir tvirtai spustelėjo. *Ne, sumurmėjo. Neleisiu, kad taip nutiktų.*

Išjojant iš laukymės negalėjau atsikratyti vieno ryškaus vaizdo. Ne sudegusios trobelės, klaikių apgailėtinų kūnų ar graudaus negyvo daržo vaizdo. Tatai buvau mačiusi prieš kelerius metus – antkapį Bjulio vienuolyne, Škotijos aukštumose.

Tai buvo kilmingos ponios kapas, jos vardas vainikavo išdrožtą besišypsančią kaukolę – labai panašią į tą, kurią išvydome po olandės prikyšte. Po kaukole išrašytas jos šūkis:

Hodie mihi cras tibi – sic transit gloria mundi.

Šiandien eilė man, rytoj – tau. Taip praeina pasaulio šlovė.

3

Draugus laikyk arti

KITA DIENA, dar prieš saulės laidą grįžę į Freizerio gūbrį, radome laukiantį svečią. Priekiniame prieangyje su mano katinu ant kelių, priešais pasistatęs ąsotį alaus, sėdėjo majoras Donaldas Makdonaldas, anksčiau tarnavęs Jo didenybės kariuomenėje, o neseniai parsisamdęs gubernatoriaus Trajono raitojon gvardijon.

– Ponia Freizer, jūsų paslaugoms, mem, – išvydęs prisiartinant mane geraširdiškai pasisveikino jis. Mėgino atsistoti, bet tik atsiduso, nes Adsas, nujausdamas, kad neteks savo jaukiojo lizdelio, tvirtai įsikibo nagais majorui į šlaunis.

– Sėdėkit, majore, – mosteldama nuraminau.

Perkreipęs lūpas jis susmuko, bet susilaikė neišmetęs Adso į krūmus. Užlipau pas jį į prieangį ir atsidususi iš palengvėjimo klestelėjau ant kėdės.

– Mano vyras nubalnoja arklius, netrukus ateis. Kaip matau, jums jau pasirūpinta? – mostelėjau smakru į alų, ir jis, nušluostęs rankove ąsočio kaklelį, mandagiu mostu pasiūlė ir man.

– O taip, mem. Ponia Bag labai stengėsi, kad tik man nieko netrūktų.

Kad nepasirodyčiau nesvetinga, išgėriau ir aš, ir, tiesą sakant, alus nuslydo puikiai. Džėmis skubinosi kuo greičiau grįžti namo, tad nenulipom nuo arklių mažne visą dieną, atsipūsti sustojom tik vieną kartą, vidurdienį.

– Be galo gardus alus, – šypsodamas pagyrė majoras, kai aš, nurijusi didelį gurkšnį, prisimerkusi giliai iškvėpiau. – Turbūt pati darėt?

Aš papurčiau galvą ir prieš atiduodama jam truktelėjau dar vieną gurkšnį.

– Ne, Lizė darė. Lizė Vemis.

– A, jūsų vergė. Taip, žinoma. Pagirkit ją nuo manęs.

– Ar jos čia nėra?

Gerokai nustebusi žvilgtelėjau pro atviras duris jam už nugaros. Tokiu metu Lizė visados būna virtuvėje, ruošia vakarienę, tad tikrai turėjo girdėti mus atjojant. Kažkodėl iš virtuvės nejutau jokių kvapų. Kas be ko, ji nežinojo, kada mes grįšim, bet...

– Hmm... ne, ji... – Majoras, stengdamasis prisiminti, suraukė antakius. Kažin kiek gi jis spėjo išmaukti čia sėdėdamas; ąsotyje alaus belikę vos per

kelis colius. – A, taip. Ponia Bag sakė, kad ji su tėvu išėjo pas Makgilivrėjus, rodos, lyg ir aplankyti savo sužadėtinio.

– Taip, ji susizadėjusi su Manfredu Makgilivrėjum. O kur ponია Bag...

– Ji rūsyje prie šaltinio, – majoras mostelėjo galva stovinčios ant kalvelės pašiūrės pusėn. – Man regis, sakė atnešianti sūrio. Labai maloningai pasisiūlė vakarienei iškepti omletą.

– Ak... – pajautau, kad tie keli gurkšniai alaus padėjo šiek tiek nuplauti kelionėje susikaupusias dulkes. Kaip gera grįžti namo, nors, kai prieš akis tebestovi klaikūs vaizdai, sunku atgauti ramybę.

Ponia Bag turėjo jam perduoti mūsų parėdymus, bet jis nieko apie tai neužsiminė – nei apie tai, kokie vėjai atpūtė į mūsų gūbrį. Žinoma, apie reikalus bus kalbama su Džeimiu. Aš, moteris, turėčiau būti nepriekaištingai mandagi ir palaikyti pokalbį, tiksliau, paliežuvauti. Gebėčiau, bet man reikėtų tam pasiruošti. Tokiais įgūdžiais pasigirti tikrai negaliu.

– Regis, jūsų santykiai su mano katinu lyg ir pasitaisė, – surizikavau prašnekti buitine tema. Nevalingai žvilgtelėjau į peruką ant jo galvos, šis gulėjo nepriekaištingai.

– Man rodos, yra toks visuotinai pripažįstamas politikos principas, – leidosi postringauti jis, pirštais braukydamas storą sidabru blizgantį Adso pilvo kailiuką. – Draugus laikyk arti, o priešus – dar arčiau.*

– Puikiai pasakyta, – nusišypsojau. – E... tikiuosi, jums neteko ilgai laukti?

Jis gūžtelėjo pečiais, duodamas suprasti, kad laukimas – tai sąlyginis dalykas, o juk išties taip ir yra. Kalnuose savas laikas ir išmintingas žmogus nemėgins jo paskubinti. Majoras, šalto ir karšto matęs karys, daug apkeliavęs, buvo gimęs Pitlochryje, prie pat aukštikalnių viršūnių, tad, reikia manyti, tatau žinojo.

– Atvykau šryt, – pareiškė jis. – Iš Niu Berno.

Galvoje pyptelėjo išpėjimas. Iš Niu Berno kelias ilgas, mažne dešimt dienų – ir tai bylojo susiglamžiusi, ne pirmo švarumo uniforma.

Niu Berne savo rezidenciją įkūrė Chosė Martinas, naujasis karališkosios kolonijos gubernatorius. Ir jei Makdonaldas pasakė „iš Niu Berno“, vadinasi, kad ir kokie reikalai jį čia atvijo, jie buvo suregzti Niu Berne. O su gubernatoriumi mums reikėtų būti atsargiems.

Žvilgtelėjau į taką, vedantį arklių aptvaro pusėn, bet Džeimio vis dar nesimatė. Tačiau išvydau iš rūsio prie šaltinio išnyrančią poniją Bag, pamojavau, ir ji, nors tempdama melžtuvę pieno vienoje rankoje, kibirą kiaušinių kitoje, po pažastimi pasispaudusi gumulą sviesto ir kaklu primygusi didelę

* Ši patarlė priskiriama Homerui, Sun Tzu ir Makiaveliui.

galvą sūrio, entuziastingai man atsakė. Sėkmingai nusileidusi nuo gana status kriaušio ji nužingsniavo link virtuvės užpakalinėje namo pusėje.

– Ko gero, omleto šįvakar prisivalgysim į valias. Beje, majore, gal jums kartais teko keliauti pro Kros Kriką?

– O kaipgi, mem. Jūsų vyro teta siunčia jums linkėjimų – o kartu įdavė ir šūsnis knygų bei laikraščių.

Laikraščių nepuldavau skaityti, mat juose būdavo pranešama apie tai, kas įvykę prieš kelias savaites, gal net prieš kelis mėnesius. Kažką numykiau padėkodama, vis nekantraudama, kada gi ateis Džeimis ir galėsiu palikti juos vienu du. Plaukai vis dar atsidavė degėsiams, o rankos, rodės, tebelietė šaltą negyvą kūną. Baisiai norėjau nusiprausti.

– Labai atsiprašau... – užsigalvojusi nenugirdau, ką pasakė Makdonaldas. Ketindamas pakartoti jis mandagiai palinko mano pusėn, bet ūmai kad šoktels iš vietos išsproginęs akis.

– Prakeikta katė!

Adsas, meistriškai apsimetinėjęs suglebusia indų šluoste, staiga atsistojo majorui ant kelių, žibančiomis akimis, styrančia nelyg buteliu šepetėlis uodega, šnypšdamas lyg virdulys, ir stipriai suleido majorui į kojas nagus. Nespėjau nė sumoti, kai jis, nuplėšęs Makdonaldui apykaklę ir perkreipęs peruką, liuoktelėjo jam per petį ir pro atvirą langą išoko į medicinos kabinetą.

Makdonaldas plūdosi kiek išgalėdamas, bet man jis mažai rūpėjo. Taku link namo bėgo Rolas, grėsmingomis akimis, it vilkas – visas jo kūnas bylojo, jog nutikę kažkas baisaus.

Jis elgėsi taip keistai, kad nejučiomis net atsistojau. Pabėgėja kelis žingsnius namo link, kartą ar du apsisuka, tarsi nežinodamas, ką daryti, tada pasileidžia atgal į mišką, apsigrėžia, vėl link namo ir vis cypčioja, vizgina nuleistą uodegą, kviesdamas eiti paskui jį.

– Jėzau Henri Ruzveltai Kristau! – išsprūdo man. – Turbūt tas pajodžarga Timis įkrito šulinin! – Nudundėjau laipteliais ir pasileidau tekina taku, nekreipdama nė mažiausio dėmesio į įsiutusį majorą.

Aptikau Ijaną už kelių šimtų jardų, sąmoningą, bet apsvaigusį. Jis sėdėjo ant žemės užsimerkęs, abiem rankomis susiėmęs galvą, tarsi bijodamas, kad neprasisirtų kaukolės kaulai. Kai pritūpiau prie jo, atsimerkė – jo žvilgsnis buvo išbliuręs – ir šyptelėjo.

– Teta, – šnibžtelėjo užkimusiu balsu. Regis, ketino dar kažką pasakyti, bet nesumojo, ką; prasižiojo, bet tik liežuvis judėjo į šalis.

– Ijanai, pažvelk į mane, – kaip įmanydama ramiau pasakiau.

Jis žvilgtelėjo – tai jau geras ženklas. Nežiūrėjau, ar vyzdžiai išsiplėtę – buvo per tamsu, – bet netgi pušų paunksnėje pastebėjau, koks jis išblyškęs. Ant marškinių ryškėjo tamsios kraujo dėmės.

Pasigirdo taku atskubantys žingsniai. Tekinas atlėkė Džeimis, o paskui jį ir Makdonaldas.

– Vyruti, čia dabar kas? – Džeimis suėmė Ijaną viena ranka, ir šis iš lėto pasviro prie jo, rankos atsipalaidavusios nuknebo, akys užsimerkė ir galiausiai jis atsidadusęs sudribo Džeimio glėby.

– Visai blogai? – Man čiupinėjant ir apžiūrinėjant sunerimęs paklausė Džeimis, vis dar nepaleisdamas jo iš rankų.

Marškiniai nugaroje persisunkę krauju – bet sudžiūvusiu. Į uodegą surišti plaukai taip pat kruvini, tad kaipmat radau žaizdą galvoje.

– Gal ir ne. Kažkuo stipriai trinktelta galvon, išdriskęs odos gabalas, bet...

– Gal tomahauku? – prie mūsų, suraukęs antakius, pasilenkė Makdonaldas.

– Ne, – pasigirdo priblėsęs Ijano balsas, mat jo galva buvo išprausta tarp Džeimio marškinių. – Kulka.

– Eik šalin, – Džeimis atstūmė Rolą, kuris vis kaišiojo snukį Ijanui ausin, o šis aikčiodamas ir gindamasis gūžėsi.

– Apžiūrėsiu viduj, šviesoje, bet, man rodos, nieko pavojingo, – pasakiau. – Šiaip ar taip, iki čia atsikapstė pats. Nuneškit jį į namą.

Vyrai pakėlė, užsimitę ant pečių jo rankas, nuvedė taku ir netrukus Ijanas jau gulėjo medicinos kabinete ant mano stalo kniūbsčias ir kartkartėmis rikteldamas iš skausmo pasakojo, kas jam nutikę. Aš tuo metu, iškirpusi iš plaukų krešulius, išvaliusi galvoje žaizdą, siuvau penkias ar šešias siūles.

– Maniau, kad jau amen, – tarė Ijanas ir, man traukiant šiurkštų siūlą per apspurusią žaizdą, pro sukąstus dantis įtraukė oro. – O Dieve, teta Klere, švintant prabudau ir supratau – vis dėlto gyvas, nors, rodės, iš prakirsto kiaušo tuoj tuoj ištekės smegenys.

– Nedaug trūko, – sumurmėjau neatitraukdama akių nuo žaizdos. – Bet, man regis, čia ne kulkos būta.

Visi sukluso.

– Ne kulkos? – Ijanas, atrodo, net kiek pasipiktino. Pakėlęs savo stambią plaštaką jau tiesė pakaušio link, bet aš švelniai pliaukštelėjusi nustumiau ją šalin.

– Nejudėk. Ne, į tave nešovė, tikrai ne. – Žaizdoje buvo žemių, šakų ir žievės atplaišų. – Sakyciau, gal šūvis numušė sudžiūvusią šaką ir toji turbūt krisdama žiebė tau galvon.

– Tikrai manot, kad ne tomahauku smogta? – majoras taip pat atrodė nusivylęs.

Užrišau paskutinį mazgelį ir nukirpusi siūlą papurčiau galvą.

– Na, ko gero, nesu mačiusi, kaip atrodo tomahauko padaryta žaizda, bet sakyciau, tikrai ne. Matot, kokie dantyti žaizdos pakraščiai? Oda pradurta, tačiau kaulas greičiausiai nepažeistas.

– Jis sakė, kad buvo tamsu, – ėmėsi svarstyti Džeimis. – Kas tau svaidys tomahauką tamsoj, kai net nematai, į ką taikytis... – Jis laikė man spiritinę lempelę, kad galėčiau dirbti; pritraukė ją arčiau žaizdos, tad įžiūrėjome ne tik dantytų siūlių eilę, bet ir mėlynę.

– Matot? – Džeimis pirštu praskyrė plaukus sumuštoje vietoje, rodydamas į kelis gilius įbrėžimus. – Tikrai, Ijanai, kaip ir sakė tavo teta, čia būta medžio.

Ijanas pravėrė akies plyšį.

– Dėde Džeimi, ar tau kas kada sakė, koks juokingas esi?

– Ne.

Ijanas užmerkė akį.

– Tai gerai, nes ir nesi juokingas.

Džeimis šyptelėjęs spustelėjo Ijanui petį.

– Jau gerėliau jauties?

– Ne.

Čia įsiterpė majoras Makdonaldas:

– A, tai, matyt, vyrukas susidūrė su kažkokiais plėšikais. Kaip manai, gal ten buvo indėnai?

– Ne, – vėl pasakė Ijanas, tik šįkart visiškai atmerkė akį. Ji buvo pasrūvusi krauju. – Ne indėnai.

Regis, Makdonaldui toks atsakymas nepatiko.

– Iš kur gali žinot? – gana griežtai metė jis. – Juk pats sakei, kad buvo tamsu.

Mačiau, kaip Džeimis klausiamai kilstelėjo akis į majorą, bet neištarė nė žodžio. Ijanas sudejavo, atsiduso ir galiausiai paaiškino.

– Aš juos užuodžiau, – ir tuoj pat pridūrė: – Oi, tuoj vemsiu.

Jis pasirėmė alkūne ir nusivėmė. Tuo efektyviai buvo padarytas galas tolesniems klausimams, ir Džeimis nusivedė majorą Makdonaldą į virtuvę. Galėjau sau ramiai įtaisyti jį kuo patogiau. Paguldžiau ant šono, apklojau ir pakišau po galva priegalvį.

– Ar gali pramerkt abi akis? – paklausiau.

Ijanas atsimerkė, tik nuo šviesos kiek sumirkčiojo. Melsva spiritinės lempelės šviesa tamsiose akyse du kartus sutviskėjo, bet vyzdžiai susitraukė iškart – ir abu.

– Gerai, – padėjau lempą ant stalo. – O tu nelįsk, – sudraudžiau Rolą, nes šis sukruoto uostyti keistą iš lempos sklindantį kvapą, atsiduodantį prastu brendžiu ir terpentinu. – Suspausk man pirštus, Ijanai.

Atkišau abu smilius ir jis didžiule, kaulėta plaštaka lėtai suspaudė. Tada patikrinau visais neurologams žinomais būdais: liepiau spausti, traukti, stumti, galiausiai pasiklausiau širdies, kuri plakė ramiai.

– Lengvas smegenų sukretimas, – pareiškiau atsitiesdama ir nusišypsodama.

– A?.. – jis pašnairavo į mane.

– Vadinasi, galvą dar skaudės, jausiesi prastai. Bet nieko, po poros dienų atsistosi ant kojų.

– Tai ir aš tau galėjau pasakyti, – sumurmėjo atsilošdamas.

– Galėjai, – linktelėjau, – bet „sukretimas“ skamba daug rimčiau nei „praskelta galva“, ar ne?

Ijanas nenusijuokė, tik šyptelėjo.

– Teta, pašerk Rolą, gerai? Visą tą laiką jis nesitraukė nuo manęs, turbūt labai išalkęs.

Išgirdęs minint savo vardą Rolas kilstelėjo ausis ir švelniai urgzdamas įgrūdo snukį grabinėjančion Ijano rankon.

– Viskas gerai, nebijok, – pasakiau šuniui ir atsigrėžiau į Ijaną. – Tiesa, atnešiu tau šio bei to. Kaip manai, gal reiktų pasistiprint – suvalgysi duonos riekę su pienu?

– Ne, – tvirtai mestelėjo jis. – Gal geriau šlakelį viskio?

– Ne, – taip pat tvirtai atšoviau ir užpūčiau spiritinę lempele.

– Teta, – man pasisukus durų link pašaukė jis.

– Ką?

Palikau vieną degančią žvakę – toje plazdančioje gelsvoje šviesoje Ijanas atrodė labai jaunas ir labai išblyškęs.

– Kodėl majorui Makdonaldui taip norisi, kad ten, miške, būtų buvę indėnai?

– Nežinau. Bet, man rodos, Džeimis žino. Arba sužinos.

4

Edeno žaltys

BRIANA PRAVĖRĖ trobelės duris ir ištempė ausis, ar neišgirs lakstant grauzikų ar krebždant sausų žvynų. Kartą įžengusi patamsyje vos neužlipo ant nedidukės barškuolės; laimė, toji išsigando beveik taip pat kaip ir Briana, kaip pasiutusi šmurkštelėjo tarp židinio akmenų, ir tąsyk Briana pasimokė visam laikui.

Šįkart nešmirinėjo nei pelės, nei pelėnai, bet pro riebaluota pūsle užlipdytą langelį buvo prasispraudęs kažkoks gerokai didesnis padaras. Besileidžianti saulė pakankamai gerai apšvietė iš žolių pintą krepšeli, į kurį buvo subėrusi kepinčius žemės riešutus. Nukritęs nuo lentynos krepšelis gulėjo ant grindų, riešutų nė kvapo, tik krūvos išlukštentų kevalų.

Ūmai kažkas garsiai sušnarėjo ir Briana apmirė. Vėl sušnarėjo, paskui garsiai sužvangėjo – kitoje galinės sienos pusėje kažkas nukrito ant grindų.

– Ak tu, rupūžė! – sušuko ji. – Įsisukai į podėlį!

Teisėtai pasipiktinusi ji sugriebė šluotą ir šaukdama puolė į prienamį. Milžiniškas meškėnas, ramiai sau kramsnojęs rūkytą upėtakį, išvydęs Brianą metė grobį ir taikydamasis pralįsti jai pro kojas, nerimastingai purkšdamas spruko lauk it storas bankininkas nuo kreditorių.

Dar neatgavusi kvapo Briana keiksnodama metė šluotą ir pasilenkė rinkti šiukšlių. Paprastai meškėnai pridarydavo mažiau žalos nei voverės, kurios kramtydamos palieka didžiausių nuostolių, – bet meškėnų apetitas didesnis.

Dievai žino, kiek laiko jis čia karaliavo, suburbėjo sau Briana, bet spėjo išlaižyti iš puodynės visą sviestą, nutraukė nuo gegnių sukabintas rūkytas žuvis – ir kaip toks riebus padaras sugeba taip aukštai karstyti... Laimė, medaus korius ji buvo sudėjusi į tris ąsočius, todėl tik į vieną smaližius įsigavo. Bet šakniavaisiai išmėtyti ant grindų, šviežias sūris beveik sulapnotas, o brangaus klevų sirupo ąsotis apverstas, ant grindų telkšojo lipni balutė. Iš įsiūčio ji taip stipriai suspaudė bulvę, kad nagai įsirežė lupenon.

– Prakeiktas padaras! Bjaurus, nelemtas, prakeiktas šlykštynė!

– Kas? – pasigirdo balsas tarpdury.

Suvirpėjusi iš netikėtumo Briana atsisuko ir šveitė bulvę – bet, pasirodo, ten stovėjo Rodžeris, tad bulvę pataikė tiesiai jam į kaktą. Jis susvirduliavo ir griebėsi už staktos.

– O Dieve, kas čia daros, po šimts?

– Meškėnas įsisuko, – atšovė Briana ir žingtelėjo atgal, kad neužstotų šviesos ir galėtų geriau matyti, kiek jis prikūrė šunybių.

– Ir klevų sirupą išmaukė? Tai rupūžė! Spėjai jį sučiupt?

Prispaudęs ranką prie kaktos Rodžeris įsigrūdo į podėlį, dairydamasis gauruoto padaro.

Brianos įsiūtis gerokai apmalšo – juk vyrui rūpi jos mėgstamas sirupas, be to, ir jis įpyko.

– Nespėjau, – atsakė jau ramesniu balsu, – paspruko nevidonas. Praskėliau kaktą? O kur Jemis?

– Nepraskėlei, – jis atsargiai atitraukė ranką nuo kaktos. – O tu, brangute, apsigint moki. Jemis pas Makgilivrėjus. Lizė ir ponas Vemisas nusivedė jį atšvęsti Sengos sužadėtuvių.

– Sužadėtuvių? Ir ką gi ji išsirinko?

Pyktį ir apgailestavimą kaip ranka nuėmė. Būdama vokietė, Utė Makgilivrėj savo sūnui ir trimis dukterims antrąją pusę rinko kuo rūpestingiausiai, laikydama savo pačios kriterijų: visų svarbiausia žemė, pinigai, padėtis, paskui jau amžius, išvaizda ir žavesys – viskas pagal sąrašą. Nors vaikai turėjo savų norų, bet *Frau** Utė buvo tokia įtakinga, kad Inga ir Hilda ištekėjo už tų vyrų, kuriems ji davė sutikimą.

Vis dėlto Senga buvo jos duktė, taigi jos pažiūros labai panėšėjo į mamos, ir ji, panašiai kaip mama, kalbėdama nemokėjo jų nuslėpti. Net kelis mėnesius svarstė, kurį pasirinkti – Heinrichą Štrase, patrauklų, nestokojantį pasitikėjimo savimi, bet neturtingą liuteroną iš Betanijos, ar Ronį Sinklerį, kubilių. Gūbrio standartais šis buvo pasiturintis, o tai, kad už Sengą vyresnis trisdešimčia metų, Utei anaipol ne kliūtis.

Pastaruosius mėnesius gūbryje kalbos apie Sengos Makgilivrėj vedības virte virė, Briana net buvo girdėjusi, kad kai kas lažinosi, kuo čia viskas baigsis.

– Tai kas tas laimingasis? – pakartojo ji.

– Ponia Bag nežino, tad netveria savam kaily, – šyptelėjo Rodžeris. – Vakar Manfredas Makgilivrėjus atjojo jų pasiimti, bet ponias Bag dar nebuvo atėjusi į didįjį namą, tad Lizė paliko ant užpakalinių durų raštelį, kad jie iškeliavo, bet kas gi tas laimingasis jaunikis, neparašė.

Briana žvilgtelėjo į besileidžiančią saulę; kamuolys jau pranyko iš žvilgsnio lauko, nors pro kaštonus į kiemą tebesiskverbė spindinti šviesa, ir pavasario žolytė švietė švelnia žaluma nelyg smaragdinis aksomas.

– Ko gero, teks palaukti iki rytojaus, – tarė ji kiek apgailestaudama.

* Ponia (*vok.*).

Makgilivrėjų sodyba buvo už gerų penkių mylių; kol ten nukaksi, jau bus visai sutemę, ir net nors sniegas nutirpęs, kalnuose vakare niekas nelinkęs klaidžioti be priežasties – ar bent jau be rimtesnės priežasties, bet tik ne iš smalsumo.

– Taigi. Gal einam į didįjį namą vakarienės? Atjojo majoras Makdonaldas.

– Majoras...

Briana sudvejojo. Būtų įdomu išgirsti, kokių naujienų paporins majoras, bet po šių trijų niūrių dienų, po ilgo jojimo ir podėlio nusiaubimo visai nebuvo nusiteikusi bendrauti.

Rodžeris nepuolė reikšti savo nuomonės. Ranka pasirėmęs į lentyną su gerokai aptirpusiomis žieminių obuolių atsargomis, smiliumi tingiai glostinėjo apvalų geltoną obuolio šoną. Visa povyza bylojo, kad būtų kur kas maloniau pavakaroti namie be tėvų, pažįstamų, ir netgi be sūnaus.

– Kaip tavo vargšė galvelė? – nusišypsojo jam Briana.

Jis žvilgtelėjo į ją, ir blėstantys saulės spinduliai nuauksino jo nosikaulį, viena akis suspindo žaliai. Atsikrenkštė.

– Man rodos, galėtum dabar pabučiuot, – pratarė puse lūpų. – Jei tik nori.

Briana klusniai pasistiebė ant pirštų galiukų ir pabučiavo – švelniai, pirštu nubraukdama nuo antakio juodus plaukus. Kaktoje pūpsojo gumbas, dar nepradėjęs mėlynuoti.

– Dabar geriau?

– Dar ne. Dar kartelį. Gal kiek žemiau?

Suėmęs apvalius jos klubus prisitraukė arčiau. Ūgiu ji beveik nenusileido jam, ir jau anksčiau buvo pastebėjusi, koks tai privalumas, bet tas išpūdis pritrenkė ir vėl. Mėgaudamasi Briana išsiritė, ir Rodžeris giliai įkvėpė.

– Ne taip žemai, – tarė jis. – Aukščiau.

– Koks išrankumas, – atlaidžiai mestelėjo Briana ir pakštelėjo jam į šiltas lūpas. Nuo jo padvelkė atrieais degėisiais ir žemėmis – ji ir pati taip atsidavė – ir nuo to kvapo ūmai suvirpėjusi atšlijo.

Priglaudęs ranką jai prie nugaros Rodžeris pasilenkė, pirštu perbraukė per sirupu aplietą lentyną, tada Brianai per apatinę lūpą, tuomet per savąją ir vėl pasilenkęs pabučiavo; abu užliejo saldumas.

– Jau nebepamenu, kada tave nuoga mačiau.

Briana skeptiškai primerkė vieną akį.

– Prieš kokias tris dienas. Nemaniau, kad taip greit pamirši.

Koks palengvėjimas, nusimetus tris paras dėvėtus drabužius. Nors nuoga ir apsipraususi, plaukuose tebejuto dulkes, o tarpupirščiuose kelionės nešvarumas.

– Ai, ne tai norėjau pasakyt – nors dienos šviesoj tikrai seniai mylėjomės.

Rodžeris gulėjo ant šono, atsisukęs į ją, ir braukdamas ranka liemens linkį ir iškilusį užpakalį šypsojosi.

– Tu net nenutuoki, kaip gražiai atrodai nuogut nuogutėlė, kai tave iš nugaros apšviečia saulė. Lyg būtum panardinta saulėje.

Jis užmerkė akį, tarsi vaizdas būtų apspanginęs. Briana sujudėjo, saulės spinduliai apšvietė jo veidą, prieš jam sumirksint akis suspindėjo smaragdu.

– Mmm... – tingiai uždėjusi ranką prisitraukė jo galvą arčiau, norėdama pabučiuoti.

Žinojo, ką Rodžeris turėjo galvoje. Jautėsi keistai – lyg tai būtų nuodėminga, bet malonu. Dažniausiai jie mylėdavosi naktį, židinio šviesos atšvaituose, kai Jemis užmigdavo, šnibždėdavosi, ieškodami viens kito kūno, paslaptinai šiugždant patalams ir naktiniams marškiniams. Jemis paprastai miegodavo it užmuštas, bet jiedu visad viena ausimi klausydavosi mažiuko, po antklodėlę giliai alsuojančio kauburėlio sulankstomojoje lovelėje šalimais.

Kad ir kaip keista, ir dabar tarsi juto Jemį. Kažkaip neįprasta, kad jo šalia nėra; nežinia, kur jis, nejunti jo mažo kūnelio, kuris yra tarsi tavo pačios kūno pratęsimas. Laisvę justį smagu, bet nelengva, tarsi kažką brangaus būtų atstūmusi į šoną.

Duris paliko praviras, kad galėtų mėgautis šviesos ir gryno oro užlietais kūnais. Nors saulė jau beveik nusileidusi, oras švytėjo tarsi medus; buvo justį vakaro vėsa.

Ūmai staigus vėjo gūsis subarškino uždangą virš lango, išliuogė vidun, užtrenkė duris ir viską apgaubė tamsa. Briana aiktelėjo. Rodžeris suniurzgė, iššliuogė iš lovos ir priėjęs plačiai atvėrė duris – Briana giliai įkvėpė gryno oro ir apakinta saulės šviesos staiga suvokė, kad tamsoje buvo sulaikiusi kvapą, nes pasijuto it kape.

Regis, taip pat jautėsi ir Rodžeris, nes stovėjo tarpdury, įsikibęs staktos, leidamas vėjui taršyti tamsias garbanas. Jo plaukai tebebuvo supinti; staiga Briana panūdo prieiti prie jo, atrišti odinę virvelę ir perbraukti pirštais per minkštą blizgančią juodumą, senųjų ispanų palikimą, sudužusį tarp keltų.

Nė pati nepajuto, kaip atsikėlė, priėjo ir ėmė pirštais iš plaukų rankioti geltonus žirginėlius ir stabarus. Rodžeris sudrebėjo, gal nuo jos prisilietimo, o gal nuo vėjo, tačiau kūnas buvo šiltas.

– Įrudęs nelyg ūkininkas, – tarė Briana, kilsteldama jam nuo kaklo plaukus ir bučiuodama sprandą.

– O aš ką, ne ūkininkas?

Po jos lūpomis jo oda sutvinkšėjo tarsi arklio kailis, įkandus akliui. Veidas, kaklas ir pažastų oda per žiemą pašviesėjo, bet vis tiek buvo tamsesnė

nei nugara ir pečiai – o aplink liemenį lyg pieštuku nubrėžta linija tarp rusvo juosmens ir pritrenkiančio užpakalio baltumo.

Briana suėmė jo užpakalį, mėgaudamasi iškilium, apvaliu tvirtumu, ir Rodžeris giliai įkvėpė, nugara palinkdamas prie jos, krūtys prisispaudė jam prie nugaros, ji smakru atsirėmė jam į petį ir įsmeigė akis tolin.

Kol kas dar buvo šviesu. Pro kaštonus smelkėsi paskutiniai nutįsę skęstančios saulės spinduliai, švelni pavasario lapų žaluma, žvilganti virš ilgėjančių šešėlių, degė šalta liepsna. Tuoj vakaras, bet buvo pavasaris, tad paukščiai klegėjo, poravosi. Netoliese miške giedojo strazdas giesmininkas – liejosi skaidrios giesmelės, sumišusios su keistais šūksmais, kuriuos turbūt išmoko iš mamos katino.

Darėsi vis žvarbiau, rankų ir šlaunų oda pašiorpo, bet Rodžerio kūnas tebebuvo labai šiltas. Briana apsikabino jį per liemenį, vienos rankos pirštais tingiai kedendama tankius gaktos plaukus.

– Į ką žiūri? – tyliai paklausė.

Jo akys smaksojo į kiemo galą, kur iš miško išvinguriavo takas. Blausus, supamas tamsių pušų, bet tuščias.

– Žiūriu, gal kur žaltys atneša obuolį, – nusijuokė Rodžeris ir atsi-krenkštė. – Nepraalkai, Ieva? – Nuleido ranką ir apsvijio josios.

– Tuoj išalksiu. O tu?

Rodžeris, ko gero, labai išalkęs; juk jie tik vidurdienį paskubomis užkando.

– Taip, bet... – jis nutilo, padvejojo ir spustelėjo jai pirštus. – Gal pamany-si, kad visai kuoktelėjau, bet – kaip manai, o jeigu pasiimčiau Jemį ne ryt, o šįvakar? Na, bus ramiau, kai bus šalia.

Brianos širdis suspurdėjo ir pritardama ji suspaudė jo plaštaką.

– Abu nueisim. Kaip gerai sugalvojai.

– Bet nepamiršk – iki Makgilivrėjų penkios mylios kelio. Jau pusiau-ke-lėj visai sutems.

Rodžeris šypsodamas atsisuko į ją ir kūnu pasitrynė į jos krūtis.

Briana, pajutusi kažką ropojant veidu, staigiai atšlijo. Vikšrelis, žalias kaip lapai, kuriuos pats graužė, ir šalia tamsių Rodžerio plaukų atrodantis itin ryškus, ėmė rangytis visu kūnu, ieškodamas, kur čia pasislėpus.

– Kas? – Rodžeris perbėgo akimis aplinkui.

– Pamačiau tą tavo žalčiuką, ir jis turbūt ieško obuolio.

Atkišo vikšreliui pirštą, kad šis užropotų, žengė žingsnį šonan ir kres-telėjo ant žolės, šis pranyko žalumoje. Akimirksniu saulė pranyko ir miškas nuskendo tamsoje.

Šnerves sukuteno dūmai. Nors rūko iš didžiojo namo kamino, bet vos užuodusi Briana susičiaupė. Ūmai nerimas sustiprėjo. Vis labiau temo, ar-tinosi naktis. Strazdas nutilo, miškas pasidarė paslaptingas ir grėsmingas.

Briana persibraukė ranka plaukus.

– Eime.

– Nenori iš pradžių pavakarieniaut? – suėmęs į ranką bridžius Rodžeris klausiamai pažvelgė į ją.

Ji papurtė galvą, kojas jau smelkė šaltis.

– Ne. Eikim. – Niekas nebebaugino, svarbiausia pasiimti Jemį ir vėl viems būti kartu.

– Kad jau taip, tai eime, – žvelgdamas į ją pratarė Rodžeris. – Nors man atrodo, pirmiau reiktų bent figos lapu prisidengt. O jeigu imsime ir sutiksim angelą, mojuojantį kardu?